

alatt a protoplasma kifelé eső része az őstömlő (Primordialschlauch) a sejtfalaktól elvált s a belső üregek jég jegőzőkkel való megtelése után egészen összehúzódott, aszott, miáltal egyszersmind a sejt tovább élni is megszűnt.

A vadászati törvény reformálása érdekében.

Talán nem ismeretlen e lapok szives olvasói előtt, hogy a földmivelési minister Kemény Gábor Ó Excellentiája a Sport egyesület elnökéhez b. Podmanitzky Gézához levelet intézett, vadászati törvényünk reformálása érdekében.

E felszólítás leglényegesebb része következőképen hangzik:

„Több oldalról panaszok merülvén fel az iránt, hogy a vadászati törvény a vadtenyésztésre nem igen kedvező, miután a vadászati jognak jelen módon többnyire oly egyének részére történő bérbeadása mellett, kik vadászkedvüket kiméletlenül gyakorolják, a vadnak időszerű kimélése ki nem vihető; felkérem Méltóságodat, hogy a vezetése alatti egyesületnek — a kérdéses panaszra vonatkozó nézetét és esetleg a hiány orvoslása iránti véleményét velem közölni sziveskedjék, stb.“

A „Vadászlap“ e kérdéssel m. é. nov. 30. számában foglalkozván, a következő kérdéseket vélte az értekezlet által megoldandóknak:

1. A vad-óvási és vadászhatási idő iránt jelenleg fennálló viszás, sőt téves határozatu pontok kiegyeztetése.
2. Kivánja-e a községek és a vadszaporítás érdeke, hogy köteleztessenek az előbbiek vadászterületük bérbeadására.
3. A jelenlegi hiányos csősz-rendszer helyett az orsz. és vidéki gazd. egyesületekkel egyetértőleg arra törekedni — hogy mezei rendőrség szerveztessék, mely a vadóvásra és vadászati jogosultságra is felügyeljen.

4. Kimondása annak, hogy kívánatos volna országos vagy több vidéki — a vadászati érdekeket védő egyesületek alakítása — hasonlólag az Ausztriában és Németországban fennállókhöz.

5. Nem lehetne-e az állami birtokok vadászterületeinek czélszerűbb kezelése mellett azokat vidékenkint a vadszaporítás törzshelyeivé tenni.

6. A vadászati-jegyadó kérdése.

7. A fő- és kártékony vad által okozott károk megtérítésének kérdése.

A b. Podmanitzky Ő Méltósága által deczember 5-ére egybehívott értekezlet, a melyben nemesak a Sport-egyesület tagjai, hanem az azon kívül álló férfiak is, így a többi között czikkiró is jelen voltak, decz. 5. és 7-én tárgyalta a kérdést.

Az értekezlet, bár az indítványozva volt, nem vette tárgyalásra a „Vadászlap“ által kitűzött pontokat, sem pedig általában azon eszméket, a melyek a vadásztörvény alapját képezik; hanem Eőri Farkas Kálmán úr indítványára egyenesen a törvénynek újra átdolgozásához fogott, s a munkát a fennebb említett 2 napon el is végezte. Megállapodásai a „Vadászlap“ szerint a következők:

Önállólag a vadászat csak 200 kat. hold birtokon gyakorolható.

Az árokkal körülvett birtok nem tekintetik elkerítettnek.

Az önálló vadászat gyakorlására nem elegendő nagyságú birtokok tulajdonosai nem egyesülhetnek annak közös gyakorlására, hanem tartoznak a vadászatot kivétel nélkül a közig. hatóság közbejöttével tartott nyilvános árverésen bérbe adni. A bérlet február 1-én kezdődik, s az árverés azt félévvel előzze meg.

Nyerészkedési szempontból napi vagy időszakai kártyákat kiadni ne lehessen.

A vadászbérletből befolyó jövedelem tanügyi czélokra fordítandó.

Tilalmas a vadászat:

- a) szarvasbikára okt. 30-tól, dámvadbikára nov. 15-től július 30-ig.
- b) szarvas, dámvad és őztehénre febr. 1-től okt. 30-ig.
- c) őzbakra január 15-től május 1-ig.
- d) fogolyra decz. 1-től aug. 15-ig.

Vadászat alkalmával idegen területre átment vadászkutya kóbor ebnek nem tekinthető.

Az idegen területre ment s 100 méterre elesett vadat az utóbbi területnek vadászati haszonélvezője annak, ki a vadat meglőtte, kiadni tartozik.

A 12 frtos vadászati jegyadó maradjon, míg a vadfogyasztási adó a bécsi skála szerint, v. i. alacsonyabbra szabassék.

Legnagyobb fontosságú javaslata az értekezletnek, hogy a vadászati kihágásokat a közigazgatási, a községi, rendőri és pénzügyi közegek tartoznak feljelenteni és az ezekre szabandó büntetések kiszabása végett az illetékes bíróság a vadászat tulajdonos vagy haszonbérbe-adó, avagy haszonbérbe-vevő panaszára is, az eljárást hivatalból köteles megindítani.

Egyelőre minden megjegyzés nélkül hagyjuk ezen határozatokat. Előbb alkalmat kívánván nyújtani szaktársainknak véleményök nyilvánítására.

Részünkről szükségesnek látjuk, hogy erdész közönségünk nyilatkozzék a vadászati törvényre nézve, mert egyrészt az már 1872. óta lévén hatályban, átment az élet próbáján; másrészt pedig, mert annak megalkotásában egyesületünknek is része volt, a mennyiben a törvényjavaslatra kassai közgyűlése alkalmával véleményt mondott.

Erdész közönségünk legközvetlenebbül vesz részt a vadá-

szat gyakorlása- és végrehajtásában: legilletékesebben nyilatkozhatik tehát a visszaélések és hiányokra nézve.

Vannak, pedig szaktársaink között is sokan, kik az ellenkezőt vitatják; részünkről azonban határozottan és ismételve azt állítjuk, hogy valamint az erdőnek egyik tartozéka a vad, úgy az erdésznek is egyik ága a vadászat. Sőt tovább megyünk: szakunknak szülője nem a vadászat volt-e? vagy az ősök az erdőt a fatermés végett becsülték talán? Avagy szakunk legkiválóbb férfiai nem voltak-e egyszersmind telivér vadászok is?

Csak nem régibben hallottuk e szavakat a vadászati törvény reformálására egybegyült enqueteen: „a kincstári erdészek nem vadászok, azok csak erdőmérnökök.“

E szavak sokkal nagyobb horderővel bírnak, mint azt némelyek hinnék: e szavak illusztrálják azon ellenszenvet, melylyel a magyar erdőbirtokos a szakképzett erdész iránt viseltetik. A ki ismeri a magyar erdőket, és a magyar erdészeket, azt ezen ellenszenv nem hagyhatja hidegen.

A közöny ez esetben részünkről egyenlő a lemondással, és vajjon azért küzdöttünk-e annyit, azért van oly virágzó egyletünk, hogy lemondjunk.

Sőt ellenkezőleg, olyanná kell lennünk, vagy is megmutatnunk, hogy azok vagyunk, mint a milyeneknek óhajtja lenni a telivér erdészt az erdőbirtokos: jó erdész, jó vadász egyszersmind.

Felhasználjuk ezen alkalmat fiatal szaktársainkhoz, s különösen azokhoz intézni pár szót, a kik az akadémiát látogatják. Ne tartsák csekélynek a vadászattant, a lögyakorlatokat. Senki sem tudja mily viszonyok közé fog kerülni idővel, és könnyen megeshetik, hogy vadászati ügyességének sokkal többet fog köszönni előhaladásában, mint összes erdészeti tudományának.

Gondaljanak csak vissza azon általános érdeklődésre, melylyel az egész ország a trónörökös máramarosi vadászatait kísérte, s azon általános levertségre, a mely a sikertelenségre következett: bizony ha mélyebben tekintenek be a dolgokba, fel fog tűnni, hogy a nemzetet nem egyedül a vadászati szenvedély élesztette, hanem hogy politikai okok is befolytak érdeklődésére.

És ki tudja megmondani, jó siker esetén mennyivel élénkebb és szívélyesebb lett volna a magas urnak hajlandósága erdeink és azzal együtt nemzetünk iránt

Tagadhatlan az, hogy mint vadászok, azon vadászatok rendezésében, a melyekben Magyarországon a koronaörökös részt vett, nem mutattunk sem ügyességet, sem szakértelmet.

És így vagyunk főurainkkal is, a kik gyakran csakis épen egyedül a vadászat miatt szeretik az erdőt.

Bocsásson meg e lapok szives olvasója, a kit a szemrehányás nem illet, részünkről csak a lábra kapó azon nézet ellen törtünk lándzsát, a mely szerint nem tartatik méltónak az erdészhez vadásznak lenni, vagy szelidebb kifejezéssel, nem tartatik szükségesnek, hogy az erdész egyszersmind vadász is legyen.

Hogy e lapok szerkesztősége nem hódol ezen nézetnek, bizonyítja az, hogy az E. L. gyakran közölnek vadászati tudósításokat, és hogy ez nem történik még gyakrabban, csak a vadászati írók kevés voltának következménye.

A mennyire helyesnek tartjuk azonban, hogy szaktársaink egyszersmind telivér vadászok legyenek, úgy ismét nem vallhatjuk magunkat a tulzás barátjának e téren. Nekünk erdészeknek, kik egyszersmind közigazdák is vagyunk, nem szabad megfeledkeznünk arról: hogy a vadászati jog a földtulajdonnak elválaszthatatlan tartozéka, és hogy a vad tulságos felszaporodása nem egyezik meg a kultúra azon előhaladottságával,

melyet az erdészet és a mezőgazdaság napjainkban elértek, sem pedig azon követelményekkel, melyekkel az élet és az állam a földtulajdonosokkal szemben fellép.

Meg kell gondolnunk, hogy a vadászat mindig csak multság, habár igen nemes és testet-lelket edző multság marad; míg ellenben a földjáraadék okvetlenül szükséges az élet fenntartására, s hogy azt jelentékeny adó terheli.

Midőn a nagybirtokos erdejében vagy mezején lehető nagy mennyiségű vadat igyekszik tenyészteni, mert azt szenvedélye úgy kívánja; nem akarjuk abban korlátozni, sőt a lehetőségig segédkezet kívánunk neki nyújtani; de ismét nem tartjuk helyesnek, ha ezen szenvedélyét ki akarja terjeszteni azon birtokra is, a mely után nem adózik.

Itt van a kérdés veleje. Mert valóban kérdés az, vajjon kényszeríthető-e azon birtokos a vadászat bérbeadására, a ki 100—200 holdnál kisebb területet bír?

A jelenlegi vadásztörvény erre nézve azt mondja, hogy nem. Magában nem gyakorolhatja ugyan a vadászatot, de bérbé adni sem kénytelen, ha ő azt így jobbnak látja.

Két ellenkező érdek áll tehát egymással homlok egyenest, és az a kérdés, mely módon volna e két érdek kiegyenlíthető méltányosan, igazságosan, a nélkül, hogy vissza mennénk a középkorba, és a törvény paizsa alatt szolgálommal terhelnök újra a földbirtokot.

Kérdés pedig az is, vajjon csakugyan igaz-e az, hogy a parasztnép nem akarja bérbé adni a vadászatot, vagy kéz alatt, s úgy adja bérbé, hogy lehetlenné van téve minden vadápolás, okszerű vadászás?

Részünkről nem találjuk oly szomorúnak vadászati viszonyainkat, mint azt némely vadászok hirdetik; s a mi nem jó, annak okát nem egészen abban leljük, mint azt azok hangoztatják.

Igen kevés a vad hazánk némely részeiben; de mondják meg, miért van bővebben vad a Dunán túl, vagy Pozsony, Nyitra vidékein? Hát ott nincs orvadász? Hát ott bérbe adja a paraszt az urnak a vadászatot? Vagy szigorubban fenyítik ott a vadászati törvények áthágóit?

Érdekes volna tudni, mi annak az oka, hogy epidemiák pusztítják számos vidéken a vadat, s mit tettek az ellen hazánk szenvedélyes vadászai, s általában mit tettek, áldoztak a vadápolás és szaporítás érdekében?

Egyet elismerünk, és ez az, hogy a vadászati törvény is nagy részt irott malaszt maradt, s hogy sem vadászati, sem puskaadót éppen az nem fizet, a ki legtöbb kárt tesz a vadban, és hogy a vadászati tilalom ideje csak a papíron tartatik be. Februáriusban is eleget durrog a puska nyulakra, s nyulpecsenyét eszik nem egy inyencz égész éven át.

Ezen azonban alig hisszük, hogy a törvényhozás útján, bármily drákói törvény megalkotása által segíteni lehessen.

Végrehajtani kell a törvényt, s a mit közigazgatási közegeink által nem tudunk elérni, azon segítsünk társadalmi uton.

Meg kellene fontolnunk, vajjon vadászati, vad védő, vad ápoló egyesületek, melyeknek minden jóra való vadász tagja lenne, s melyeket a kormány olcsóbb vadászjegyek adományozása által istápolhatna, nem tehetnének-e sok jót, s nem eredményeznék-e, hogy minden orvadász ismertté válván, ezen egyesületek által hivatalból mindaddig üldöztetnék, míg csak le nem tenné a fegyvert.

Meg kellene gondolnunk, nem lehetne-e a községeket, kivált pedig a községi előljárókat felelőssé tenni a fegyver és vadászati adóért. Valószínű, hogy a bíró nem hallgatná el, hogy Péter vagy Pál fegyvert tart, vadászik, ha esetleg neki

kellene megfizetni a vadászati díjat s a fegyveradót, vagy annak megfelelő büntetést.

De nem lévén szándékunk elébe vágni szaktársaink nyilatkozatainak, ezen eszmék fejtegetésébe nem bocsátkozunk, s azzal zárjuk be sorainkat, bár minél többen mondanák ki véleményöket és adnának javaslatokat. *Illés Nándor.*

A bosnyák erdők állapotáról. *)

Ámbár előkészülve valék arra, hogy Boszniában igen elhanyagolt erdőgazdaságot fogok találni; mégis meglepett a fafogyasztó ipart nélkülöző országban az erdők nagyszerű pusztítása, melynek szomorú következményei minden léptenyomon láthatók, s a melyről helyes fogalmat leírás alig adhat.

A hegyoldalak nagyobb részt kopárok, vagy boróka bokrokkal vannak benöve.

Azon erdőrészek, melyeket erdőnek csufolnak, kevés kivétellel devastálva vannak, különösen a faluk és helységek közelében; a hol csak a legelő marha által lerágott bokrok találhatók.

Az erdők összefüggését rétek, legelők, melyek a havasokon többnyire néhány száz hektár terjedelműek, és ritkítások szakítják meg.

Különösen nagy mestere a bosnyák nép az erdő leégetésének.

Nyáron vagy tavasszal, nap nem mult el, ha valamely hegyen álltam, hogy ne láttam volna a láthatáron egy-két helyen az égő erdő sötét sárga füstjét felfelé gomolyodni.

*) Szívesen vennők, ha Boszniába származott többi szaktársaink is minél többször fölkeresnének tudósításaikkal.